

در این شماره می خوانید:

- ۱ اخبار فرش دستباف
- ۳ نیم نگاهی به زندگی هنرمند فقید جواد رستم شیرازی
- ۷ پاسخ کارشناس فرش به پرسش های مشتریان شرکت رایمون
- ۹ آیا می توان هنر را معیاری از اخلاق دانست؟
- ۱۳ شتوشوی فرش ابریشم

خبرنامه رایمون
فصل نامه خبری فرش دستباف
شماره اول، بهار ۱۳۹۷
کاری از شرکت رایمون بازرگانی پارسه

مدیرعامل: مسعود محمدبیگی
مدیر روابط عمومی و بازاریابی: سحر زمانی
نشانی: قم، بازار، خیابان شهید لواسانی،
پلاک ۹
تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۰۲۲۳۳
فکس: ۰۲۵-۳۷۷۰۳۳۲۲
مدیر روابط عمومی: ۰۹۱۲۰۰۶۹۵۸۵
www.raymonrugs.com

تصویر روی جلد:
استاد جواد رستم شیرازی
طراح: محمدعلی بهابادی

آب و باد در فرش برتر

گروه هنری فرش رایمون برای اولین بار در سال ۱۳۹۴ در جشنواره فرش برتر نمایشگاه بین‌المللی فرش دستبافت تهران با قالی کهکشان شرکت کرد و موفق به دریافت جایزه برتر در گروه قالی‌های تمام‌ابریشم شد. از آن تاریخ تا کنون، با توجه به فقدان قوانین کپی‌برداری و محفوظ‌ماندن طرح‌های خود اقبالی به شرکت مجدد از خود نشان نداد.

اما عواملی مانند تقاضای مشتریان، از یک سو، و کمک به نزدیک‌تر شدن این جشنواره به اهداف خود، که همانا ارتقای فرش دستباف و الگودهی به تولیدات است، از دیگر سو، گروه هنری رایمون را به این تصمیم سوق داد که همه‌ساله با یکی از بهترین طرح‌های خود در این جشنواره شرکت کند.

لذا به امید حق تعالی فرش رایمون با قالی آبر و باد، به طراحی خانم مریم رشیدی زرنندی، در هفتمین دوره این جشنواره (شهریورماه سال جاری) شرکت خواهد کرد.

نمایشگاه فرش دستباف تهران

برگزاری بیست و هفتمین نمایشگاه فرش دستباف تهران از سوم تا نهم شهریورماه ۱۳۹۷ در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران.

پس از ۴ سال حفظ الگویی ثابت برای نمایشگاه سالانه فرش دستباف ایران در قالب طرحی که از سوی «قباد شیوا» ایده پردازی و اجرا شده بود، این بار

با دریافت نظر ذینفعان و علاقه مندان فرش دستباف تصمیم به تغییر و دگرگونی در پوستر این رویداد گرفته شد و «بیژن جناب» بخت خود را در این زمینه آزمود.

شایان ذکر است پیشتر و در دوره‌های گذشته این رویداد (تا پیش از دوره بیست و سوم)، برای طراحی پوستر از توان نامداران گرافیک استفاده نمی‌شد و شاید از همین رو بود که انتقادهای زیادی به پوسترهای نمایشگاه فرش مطرح بود. بر این پایه مرکز ملی فرش ایران مصمم شد تا از بیست و سومین دوره این نمایشگاه از توان و دانش یکی از بزرگان این حوزه بهره برده شود و برای تثبیت آن در ذهن مخاطبان از تغییرات مکرر نیز پرهیز شود. در نتیجه قالبی ثابت طرح ریزی شد و در چهار دوره اخیر نمایشگاه، صرفاً فرش مندرج در پوستر تغییر می‌یافت.

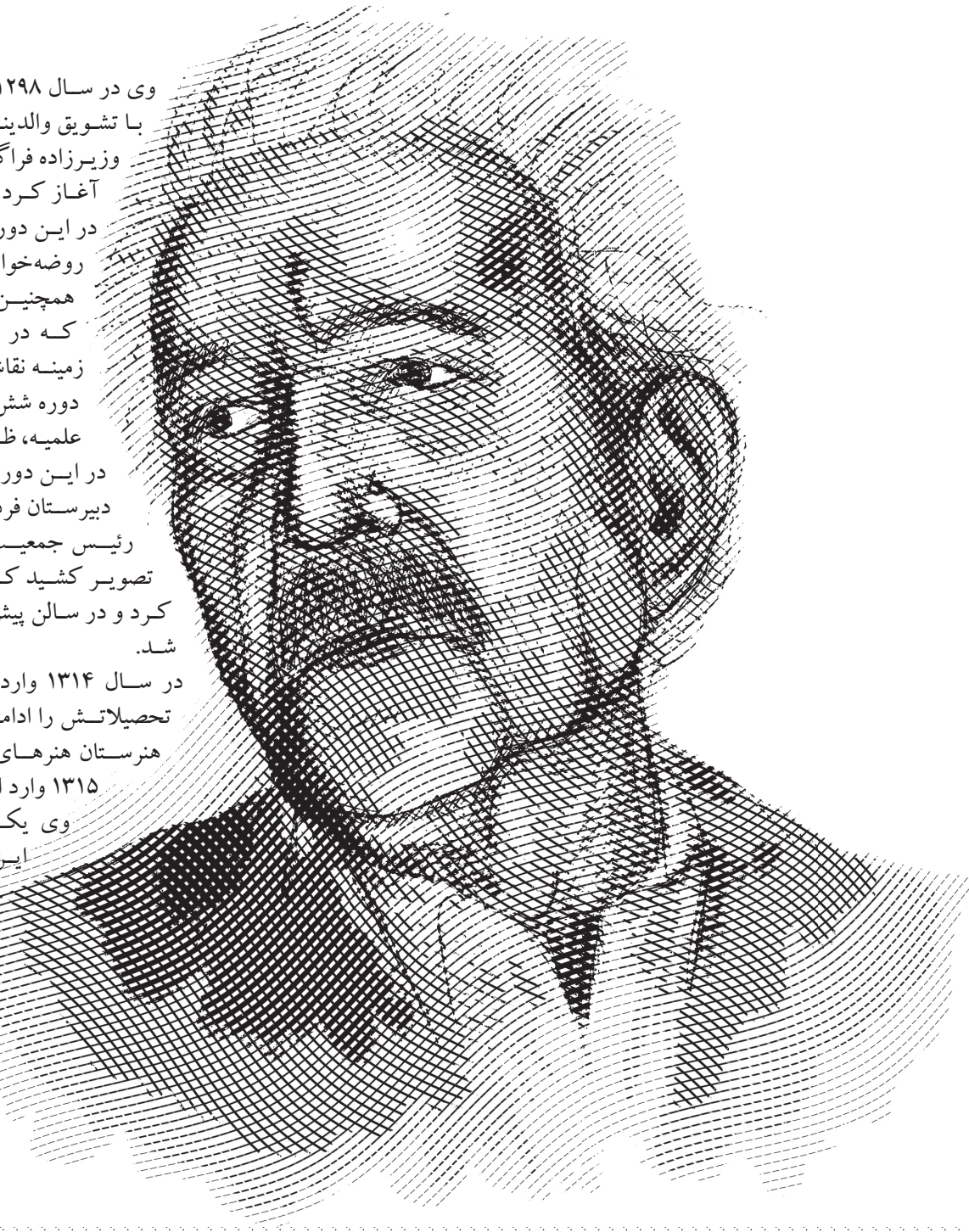

جواد رستم شیرازی

سحر زمانی

وی در سال ۱۲۹۸ در اصفهان به دنیا آمد. با تشویق والدینش از پنج‌سالگی نزد استاد وزیرزاده فراگیری مبانی علمی نقاشی را آغاز کرد و دو سال شاگرد وی بود. در این دوران، صحنه‌های زنجیرزنی و روضه‌خوانی را به تصویر می‌کشید. همچنین، از درس استاد تیکران، که در جلفا برگزار می‌شد، در زمینه نقاشی طبیعت استفاده کرد. دوره شش‌ساله ابتدایی را در دستان علمیه، ظرف پنج سال به پایان برد. در این دوره، نگاره‌ای از چهره مدیر دبیرستان فردوسی، و لرد بادن پاول، رئیس جمعیت پیش‌آهنگی جهان، به تصویر کشید که توجه معلمانش را جلب کرد و در سالن پیش‌آهنگی مدرسه نیز نصب شد.

در سال ۱۳۱۴ وارد دبیرستان سعدی شد و تحصیلاتش را ادامه داد. سپس با گشایش هنرستان هنرهای زیبای اصفهان در سال ۱۳۱۵ وارد این مرکز آموزشی شد. وی یکی از نخستین هنرجویان این هنرستان بود و دوره‌های نقاشی ایرانی، نقشه فرش و تذهیب را گذراند.

انجام وظیفه کرد و شاگردان نامور بسیاری را نیز پرورش داد. در کنار تدریس در هنرستان، در کارگاه شخصی‌اش، در زمینه‌های مختلف هنری طراحی می‌کرد که طراحی فرش، تذهیب و طراحی گچ‌بری از آن جمله است. وی بعد از تلاش صادقانه‌اش در سال ۱۳۵۴ از خدمات دولتی بازنشسته شد.

در سال‌های بازنشستگی نیز به فعالیت در زمینه طراحی، مینیاتور و آموزش ادامه داد تا در خرداد ۱۳۸۴ از دنیا رفت.

وی بیش از سیصد اثر مینیاتور آفریده که برخی از آنها شهرت جهانی دارد. همچنین، در کنار طراحی‌های هنری در زمینه برجسته‌کاری با طلا و نقره، قلم‌زنی، منبت‌کاری، و معرق چوب آثاری زیبا خلق کرده است. پس از مینیاتور، بر طرح‌های فرش متمرکز شد. بخشی از شهرت طرح فرش‌های ایران و به‌خصوص اصفهان در دنیا مدیون تلاش این هنرمند است. کارهای او در این زمینه از زیباترین طرح فرش‌های اصفهان به شمار می‌رود. مینیاتورها، تذهیب و طراحی‌های فرش این هنرمند در موزه‌های داخل و خارج از کشور نگه‌داری می‌شود.

برخی از آثار برجسته وی چنین است:

۱. فرش نفیس به نام «بهارستان» در مجلس شورای ملی، به شکل مربع، با ضلع ۱۱ متر
۲. طراحی بخش‌هایی از نقش‌های تزئینی هتل عباسی
۳. مرمت نقاشی کاخ‌های دوره صفویه در اصفهان
۴. مرمت کاشی‌های موزه چهل‌ستون در سال ۱۳۲۷
۵. طراحی‌های گچ‌بری وی در کشورهای حوزه خلیج فارس، به ویژه کویت

در هنرستان رشته مینیاتور را انتخاب کرد و به مدت پنج سال در این رشته آموزش دید و به عنوان شاگرد ممتاز فارغ‌التحصیل شد. در این زمان، عیسی بهادری استادش بود و با سید ضیاءالدین امامی و عباس علی پورصفا نیز هم‌دوره بود.

بعد از پایان هنرستان در سال ۱۳۲۰، در کنکور دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران پذیرفته شد، که آن زمان هنرکده دانشگاه تهران نامیده می‌شد. در هنرکده نیز از استادانی همچون علی‌محمد حیدریان، محسن فروغی و آفتان‌الیان بهره‌ها برد.

هم‌زمان در نمایشگاه مینیاتور اصفهان شرکت کرد و رتبه نخست را به خود اختصاص داد. در سال ۱۳۲۲ با توجه به اینکه مقام نخست رشته نقاشی را کسب کرده بود، به مدت شش ماه بورسیه اروپا را گرفت. در این دوران، بر روی سبک نقاشی‌های انگلستان، فرانسه، هلند و ایتالیا مطالعه می‌کرد و نمایشگاه‌هایی هم برگزار کرد.

وی در این مدت نقشه‌های زیبایی از فرش‌های اصیل اصفهان و ایران را طراحی و نقاشی کرد که در انگلستان به جای مانده است. در این سفر با حضور در موزه‌های آنجا با آثار هنرمندان چین و ژاپن نیز آشنا شد که این تجربه تأثیر سازنده‌ای بر کارهایش داشت. بعد از بازگشت به ایران، برای مدت کوتاهی در کارخانه رویال کارپت طراحی نقشه فرش را بر عهده داشت و دوره کوتاهی نیز در آموزش و پرورش مشغول شد.

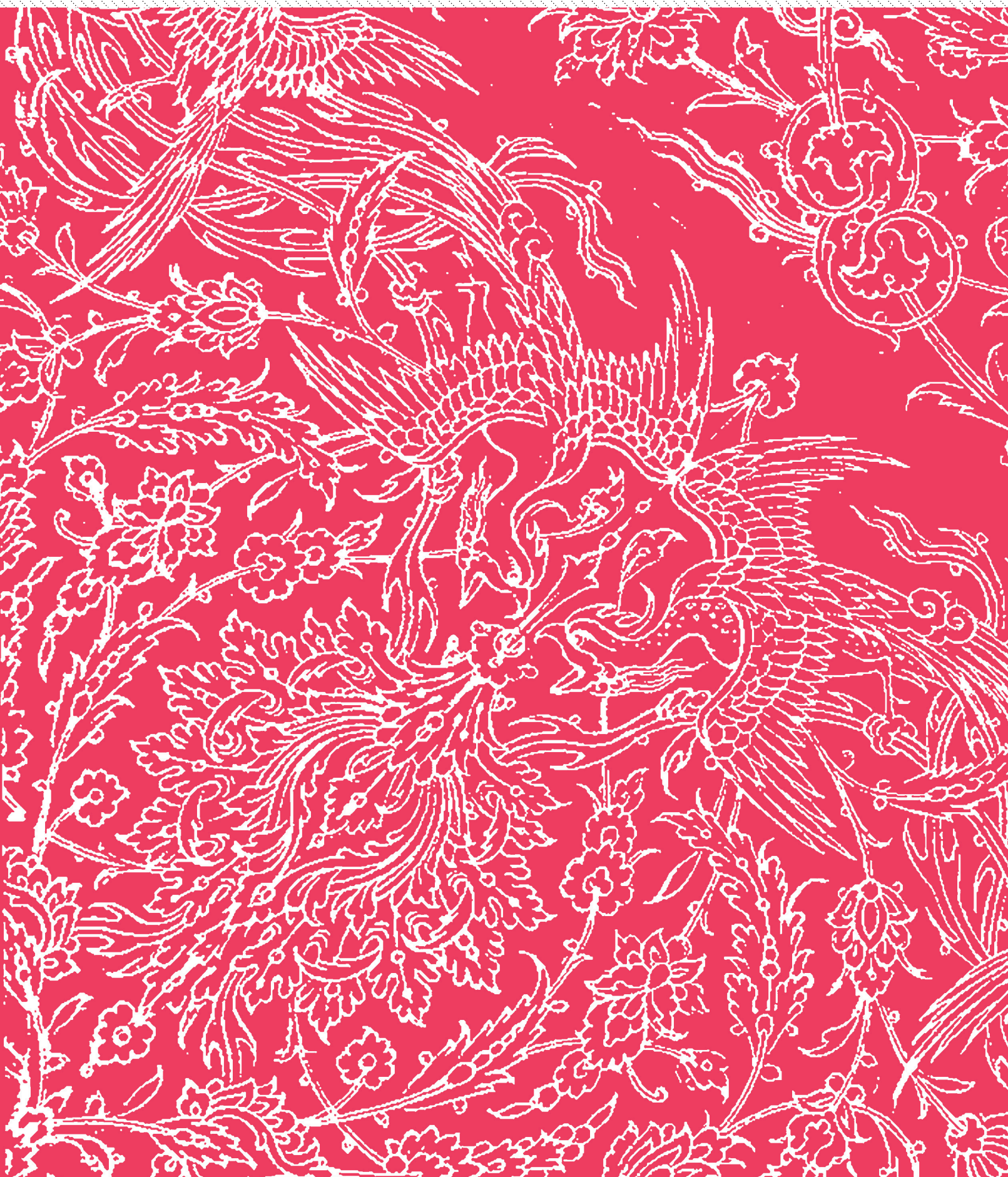
سپس پیشنهاد همکاری عیسی بهادری، مدیر هنرستان هنرهای زیبای اصفهان را پذیرفت و در سال ۱۳۲۲ به استخدام وزارت فرهنگ و هنر درآمد. وی به مدت سی سال در این سمت

۶. اثری در زمینه طراحی فرش، در موزه سلطنتی انگلستان
۷. طراحی نقشه فرش‌های باارزشی همانند تابلو فرش «ثارالله»
۸. چند اثر مینیاتوری، در موزه هنرهای ملی ایران
۹. فرش‌های طراحی‌شده وی در موزه هنرستان هنرهای زیبای اصفهان
- مهم‌ترین افتخارات ایشان چنین است:
۱. دریافت نشان افتخار از طرف انجمن ادبی ایران و انگلستان در نمایشگاه تهران
۲. دریافت نشان طلا و دیپلم افتخار از نمایشگاه بروکسل در سال ۱۹۵۸
۳. دریافت نشان درجه یک هنری معادل با دکترای هنر در سال ۱۳۶۷ از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ایران
- از شاگردان بنام ایشان می‌توان محمود فرشچیان، امیر هوشنگ جزی‌زاده، اکبر مصری‌پور، شاه‌جانیان، ابراهیمیان، بهرام طاهری، علی والیان، برادران اخوت‌پور، بهمن‌زاده، برادران سعیدی‌فر، علی والیان، طلایی، منصوریان، یسائی شاجانیان، کاوش و بهزاد رستم شیرازی را نام برد.

▲ حیوانات، اثر استاد جواد رستم شیرازی

پاسخ کارشناس فرش به
پرسش‌های مشتریان
شرکت رایمون

عمل روگیری و شستن در فرش دستباف چگونه و به چه منظور انجام می‌شود؟

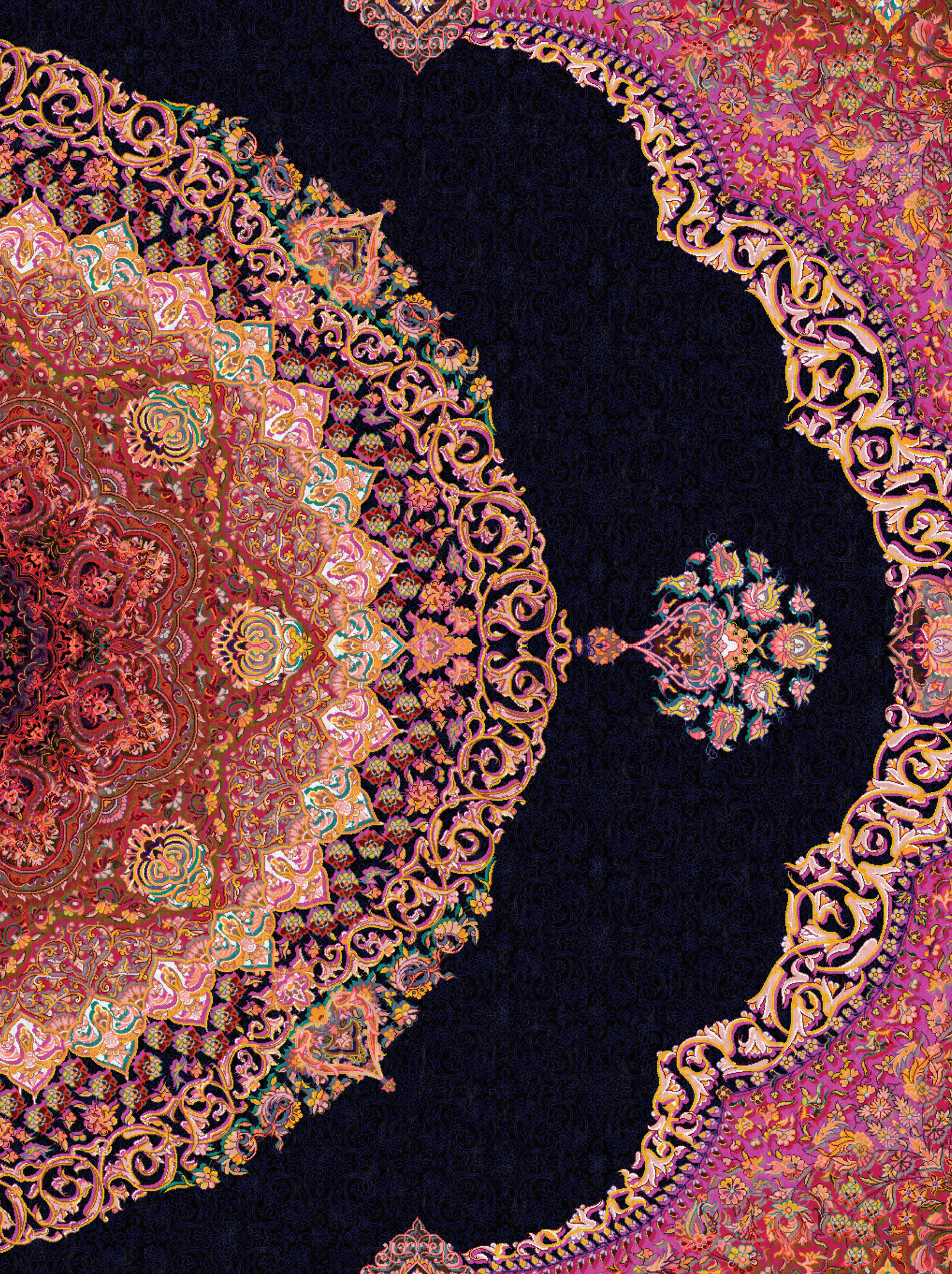
زمانی که گره‌زنی فرش دستباف به اتمام می‌رسد، خامه‌ها بسیار بلند و ناصاف است و طرح و رنگ فرش ناخوانا و ناواضح دیده می‌شود. بنابراین، باید خامه‌های اضافه را با دقت و با در نظر گرفتن ارتفاع مناسب از روی فرش تراشید و سپس فرش را شست. به این ترتیب رنگ و زوان اضافه و همچنین خامه‌ها اضافه از فرش جدا شده، فرش برای دیگر مراحل تکمیل فرستاده می‌شود. این کار باعث می‌شود خامه اضافه برداشته شده و نقشه و طرح فرش واضح دیده شود. همچنین، بدین ترتیب رنگ اضافه از فرش جدا می‌شود تا فرش رنگ پس ندهد و ذرات اضافی و آلودگی از فرش جدا شود.

۲. گره جفتی چیست؟

گره جفتی یکی از چندین نوع گره است که در ایران استفاده می‌شود. این نوع گره به صورت معمول در فرش‌های خراسان به کار می‌رود. این گره‌ها ممکن است متقارن یا نامتقارن باشد و به جای اینکه روی دو تار انجام شود روی چهار تار زده می‌شود تا فرش سریع‌تر بافته شود. این عمل در فرش‌بافی مرسوم و معمول نیست و نوعی تقلب در بافت محسوب می‌شود که باعث پایین آمدن کیفیت فرش خواهد شد.

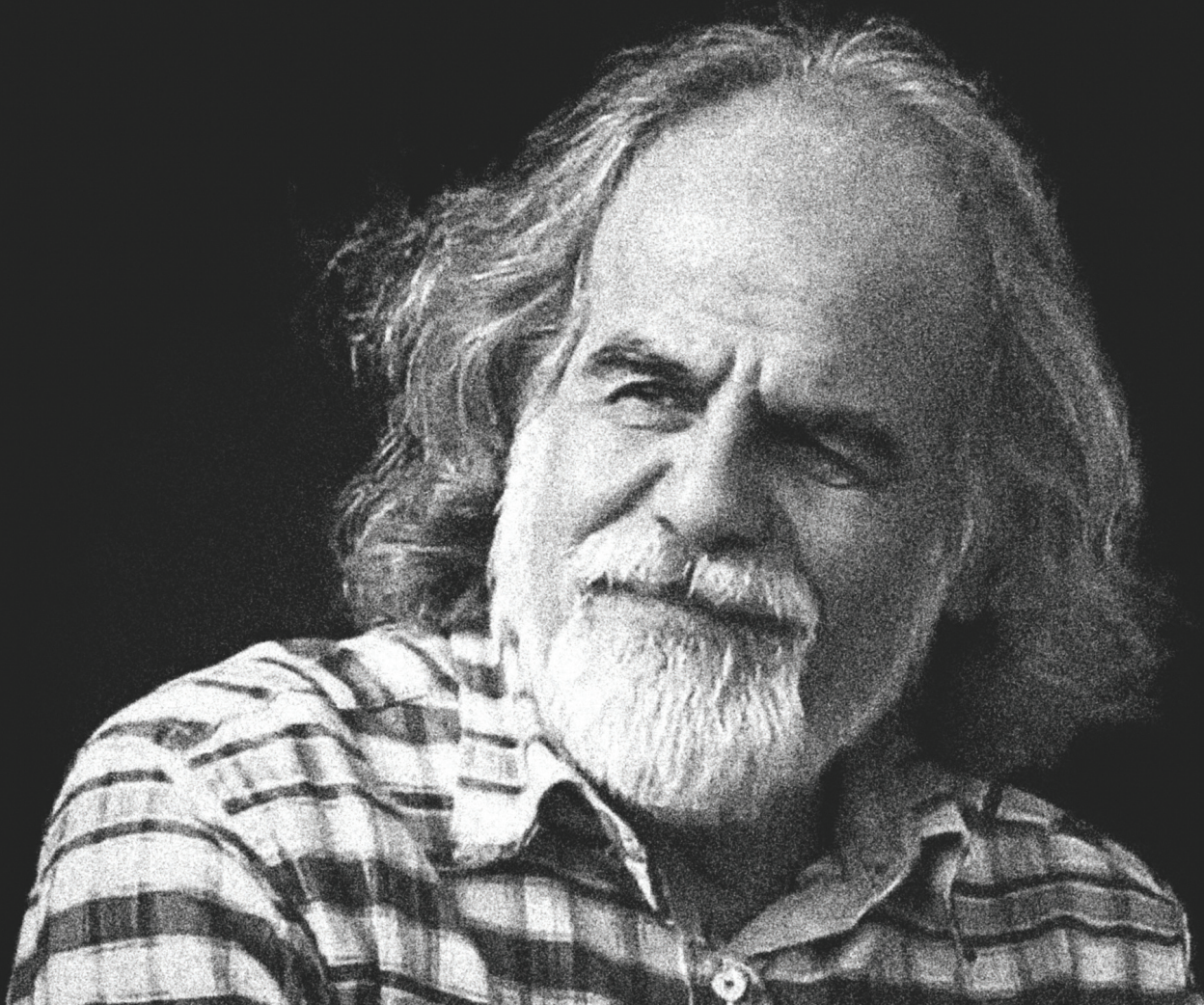
۳. کیفیت فرش دستباف را چگونه می‌توان تشخیص داد؟

در بحث کیفیت عمدتاً به رج‌شمار و تراکم بالا اشاره می‌شود، اما به غیر از آن، عوامل دیگری هم مؤثر است، از جمله: کیفیت مواد استفاده‌شده؛ رنگ‌رزی طبیعی باکیفیت و ثبات رنگ بالا؛ عاری بودن از عیوب مربوط به نقشه، از جمله عدم تقارن و تعادل؛ عاری بودن از عیوب مربوط به بافت، مانند جفتی‌بافی و اوکی یا غلط‌خوانی نقشه؛ نداشتن عیوبی همچون کجای، کیس و

آیا می‌توان هنر را معیاری از اخلاق دانست؟ و یا برعکس، اخلاق را معیاری از هنر دانست؟

استاد مصطفی ملکیان

۱. اولین مسئله این است که آیا اخلاق و هنر، دو مطلوب ذاتی هستند یا یکی از آن ها را می توان در درون دیگری جای داد؟ یا آیا می توان نیکی را زیر مجموعه ی زیبایی دانست؟ یا زیبایی را زیر مجموعه ی نیکی دانست؟

در میان متفکران برجسته ی جهان، نیچه مهمترین کسی است که نیکی را زیر مجموعه ی زیبایی می دانست. نیچه معتقد است که آن کس که اخلاقی زندگی می کند،

زیبا زندگی می کند و زندگی اخلاقی، انسان را زیبا می کند. این رای نیچه، بعد از او توسط متفکرینی پی گرفته شد.

اما دیدگاه عکس نیچه نیز

وجود دارد. تولستوی از جمله کسانی است که زیبایی را زیر مجموعه ی نیکی می دانند. تولستوی معتقد بود که زیبایی، زیر مجموعه ی نیکی است. تا زمانی که انسان احساس نیکی اخلاقی نکند، از احساس زیبایی خبری نیست.

فیلسوف انگلیسی قرن بیستمی، همپشایر معتقد بود که حق با افلاطون است و نیکی و زیبایی، دو مطلوب ذاتی هستند و هیچیک در دل دیگری قرار ندارد و این دو در عرض هم هستند.

۲. دومین مسئله از مسائل مربوط به ارتباط اخلاق و هنر، این است که آیا امری وجود دارد که بتوان هم داوری اخلاقی انجام داد و

هم داوری هنری؟ آیا اثر هنری ای وجود دارد که بتوان این اثر هنری را هم از منظر زیبایی شناختی و هم از منظر اخلاقی، داوری کرد؟ مواضعی وجود دارد که از هر دو دیدگاه هنری و اخلاقی می توان به مساله نگاه کرد. یک اثر هنری هرزه نگارانه را در نظر بگیرید که هنری است اما نوعی پورنوگرافی در آن به کار رفته است. پورنوگرافی، اثر هنری را از هنری بودن ساقط نمی کند و چه بسا آن را زیبا تر کند، ولی در این موضع می توان

ارزش داوری اخلاقی

نیز انجام داد. داوری

هنری و اخلاقی

در یک موضوع

می توانند همسو و یا

غیر هم سو باشند.

یا موقعیتی را

در نظر بگیرید که

هنرمند در یک اثر هنری، خود را مییزی و سانسور کرده است. در چنین حالتی نیز می توان داوری هنری و اخلاقی انجام داد. می توان گفت که هنرمند اصلاً نباید خود را سانسور کند و یا اینکه اگر بُدی از سانسور نبود، آن را بر عهده ی دیگر سانسورگران قرار دهد و خود این کار را نکند.

مورد دیگر، جعل آثار هنری است. آثار هنری ای که از روی یک اثر اصلی دیگر جعل می شوند. این آثار هنری جعلی را، می توان هم به لحاظ هنری مورد داوری قرار داد، و هم آن ها را ارزش داوری اخلاقی کرد. آیا به لحاظ اخلاقی درست است که از روی یک اثر هنری، اثری دیگر را جعل کنیم؟

اولین مسئله این است که آیا اخلاق و هنر، دو مطلوب ذاتی هستند یا یکی از آن ها را می توان در درون دیگری جای داد؟ یا آیا می توان نیکی را زیر مجموعه ی زیبایی دانست؟ یا زیبایی را زیر مجموعه ی نیکی دانست؟

هنرمندان در جهت کاستن از درد و رنج انسان‌ها، کاری انجام می‌دهند که می‌توان فعالیت هنری آن‌ها را به لحاظ اخلاقی مثبت قلمداد کرد.

۴. مسئله‌ی چهارم این است که آیا اثر هنری، خدمتی به آدمیان می‌کند که از آن رو بگوییم هنر، ارزش اخلاقی دارد؟ از لحاظ اخلاقی، اگر بتوان از درد و رنج دیگران کاست، فعلی که این کارکرد را دارد، فعلی اخلاقی است. آیا آثار هنری، می‌توانند از درد و رنج انسان‌ها بکاهند تا بتوان آن‌ها را به لحاظ اخلاقی قابل دفاع دانست؟ جواب مسئله‌ی چهارم، مثبت است. هنرمندان در جهت کاستن از درد و رنج انسان‌ها، کاری انجام می‌دهند که می‌توان فعالیت هنری آن‌ها را به لحاظ اخلاقی مثبت قلمداد کرد.

* سخنرانی اخلاق و هنر، موزه گریفیک، سال ۹۵

در موردی دیگر، جعل اثر هنری در کار نیست و اخذ و اقتباس مطرح است. ممکن است یک اثر هنری، کپی و نسخه‌ای دیگر از اثر هنری یک فرد دیگر نباشد، اما اقتباسی از اثر هنری فرد دیگر باشد. در این موقعیت نیز، می‌توان داوری اخلاقی انجام داد.

موارد این چنینی، به گونه‌ای هستند که گویی دو نوع ارزش‌گذاری با یکدیگر تصادم پیدا می‌کنند و هر کدام مسیر خود را می‌رود.

در فرآیند هنری، چند چیز را باید از یکدیگر متمایز کرد:

* روحیه‌ی هنری فرد هنرمند

* فرآیند تولید اثر هنری: مدتی که شخص در حال نقاشی بر روی بوم یا نوشتن رمان است.

* خود اثر هنری (فرآورده‌ی فعالیت‌های هنری)

* در معرض مشاهده‌ی دیگران قرار دادن اثر هنری (عرضه‌ی اثر هنری)

* نظاره‌گری هنری

* نقد اثر هنری

۳. مسئله‌ی سوم این است که اخلاق در مورد این مراحل مختلف، چه چیزی برای گفتن دارد؟

آیا دایره‌ی شمول قواعد و احکام اخلاقی، شامل پدیده‌ی هنر می‌شود یا خیر؟ در مورد علم، می‌دانیم که اخلاق راجع به آن می‌تواند صحبت کند چرا که اخلاق تدریس، اخلاق تدریس، اخلاق امتحان گرفتن، اخلاق رفتار با دانشجو و دانش آموز وجود دارند.

شست و شوی فرش ابریشم

مسعود محمدیگی

ابریشم ایجاد می‌شود. این لکه‌ها عموماً حاصل از مواد خوراکی موجود در خانه است، از قبیل آب، چای، قهوه و نوشیدنی‌هایی همچون سودا و نوشیدنی‌های الکلی.

روش برطرف کردن این لکه‌ها بسیار ساده است؛ بدین نحو که شما باید رطوبت ایجاد شده روی فرش را تا جای ممکن بردارید، بدون اینکه سایشی ایجاد کنید؛ مثلاً بسته به میزان رطوبت ایجاد شده دستمال نخی روی رطوبت قرار دهید و بدون حرکت دادن دستمال اجازه دهید رطوبت قالی به دستمال منتقل شود و این کار را تا زمانی ادامه دهید تا دیگر دستمال خشک قادر به جذب رطوبت چندانی نباشد. سپس بهترین ماده برای جذب باقی مانده رطوبت، نمک است که همواره در خانه یافت می‌شود. نمک را روی محل مرطوب بریزید و آن را رها کنید تا رطوبت باقی مانده را جذب خود کند. اگر نمک به سرعت خیس شد معلوم است که هنوز رطوبت در خور توجهی در قالی باقی مانده است و باید با جاروبرقی نمک مرطوب را از روی قالی بردارید و عمل فوق را دوباره تکرار کنید. با این روش هیچ صدمه‌ای به قالی ابریشمی شما وارد نمی‌شود.

یادمان باشد به هیچ وجه پارچه را روی قالی نکشیم. فقط آن را روی منطقه مرطوب قرار دهیم و برداریم. با این حال، قطعاً جای لکه روی فرش باقی مانده است، اما جای نگرانی نیست. چون لکه‌ای که مشاهده می‌شود ناشی از ماده رنگی نیست، بلکه به علت تغییر خواب الیاف ابریشم است. چنان که گذشت، لیف ابریشم بسیار نرم و انعطاف پذیر است و رطوبت مذکور باعث تغییر خواب الیاف شده است. با توجه به نحوه ارتباط رنگ دانه

لیف ابریشم از پيله کرم ابریشم به دست می‌آید. الیاف ابریشم به صورت شگفت آوری قوی و بسیار انعطاف پذیر است. فرش ابریشم ظرافت و زیبایی منحصر به فردی به خانه می‌بخشد. به دلیل ماهیت ظریف این الیاف، شست و شوی فرش ابریشم نیاز به روش‌هایی متفاوت با فرش‌های معمولی دارد.

فرش‌های ابریشم بسیار صاف و سبک وزن و ظریف است. شست و شوی فرش ابریشم به آسانی شست و شوی فرش‌هایی با الیاف دیگر نیست. دلیل آن نحوه پیوند رنگ دانه با لیف ابریشم است. در قالی‌های لیف پشم گوسفند، بین رنگ دانه و لیف، پیوندی کئووالانسی برقرار می‌شود اما در لیف ابریشم، رنگ دانه بین خلل و فرج میکروسکوپی لیف گیر می‌افتد. لذا مواد شوینده‌ای که قالی شویی‌های عمومی استفاده می‌کنند اغلب مناسب قالی‌های ماشینی است و به هیچ وجه مناسب لیف ابریشم رنگ شده نیست.

از مسائل فنی که بگذریم مسئله‌ای که مشتریان اغلب با آن مواجه می‌شوند نحوه برطرف کردن لکه‌هایی است که روی فرش

لیف ابریشم رنگی، پدیده‌ای بسیار جالب در قالی به وجود می‌آید که لیف ابریشم در هر خوابی به رنگی خاص جلوه می‌کند و اگر همه لیف‌ها در یک ردیف و یک خواب نباشند گویی قالی دارای طیفی از رنگ‌ها است. این پدیده باعث می‌شود رنگ منطقه مرطوب به رنگ دیگر دیده شود.

در ضمن، حتی اگر لکه، رنگی یا اثری هم باقی گذاشته باشد باز جای نگرانی نیست. چون رنگ مذکور قدرت و زمان لازم برای نفوذ به عمق لیف را ندارد و رنگی سطحی است که با شست‌وشوی مناسب از بین خواهد رفت.

یادمان باشد که شست‌وشوی قالی ابریشم کار هر قالی‌شویی نیست و برای شست‌وشوی قالی خود حتماً از خبره‌های این حرفه مشاوره بگیرید؛ چراکه ممکن است صدمات جبران‌ناپذیری به قالی با ارزش شما وارد شود. تذکر آخر اینکه، پاک‌کننده‌های شیمیایی یا از بین برنده‌های لکه نباید برای شست‌وشوی فرش ابریشم استفاده شود.

چکیده‌ای از شماره آینده

اخبار: اخبار جدید فرش

مشاهیر: زندگی‌نامه جناب حسین زنده‌رودی

پرسش‌ها: پاسخ کارشناس شرکت رایمون به

پرسش‌های خوانندگان عزیز

مقاله: تأثیر زیبایی بر نحوه زندگی فردی و

اجتماعی

دکوراسیون: انتخاب طرح‌های فرش